

MAKSEJÕUETUSE TEENISTUSE 2025. aasta TEGEVUSARUANNE

Sisukord

1. Eessõna.....	1
2. Maksejõuetuse teenistus.....	1
3. Riiklik järelevalve.....	2
4. Haldusjärelevalve.....	6
5. Ühtse maksejõuetuse praktika kujundamisele kaasa aitamine.....	9
6. Lõppsõna.....	14
Tegevusaruande lisad.....	15

1. Eessõna

- 1.1. Hea lugeja! Olete lugemas meie kolmanda tegevusaasta kokkuvõtet. Meeldetuletuseks niipalju, et 2023. ja 2024. aasta tegevusaruande leiata meie kodulehelt: [Tegevused ja tulemused | Maksejõuetuse teenistus](#). Me ei pea 2025. aasta kokkuvõttes vajalikuks üle korrata eelmiste aastate tegevusaruannetes kirjeldatud süsteemseid probleeme ning ettepanekuid Eestis ausa ja usaldusväärse ettevõtluskeskkonna hoidmiseks ning parendamiseks. Kirjeldatud probleemid ja ettepanekud on jätkuvalt aktuaalsed ning ootame poliitikakujundajatelt kiiret tegutsemist.
- 1.2. Eestis registreeritud juriidiliste isikute arvu leiata: [Registri seis | e-Äriregister](#)
- 1.3. Eestis registreeritud juriidiliste isikute endi esitatud majandusaasta aruannetes näidatud müügitulu, kasumid ja kahjumid leiata: [Müügitulu ja kasumid | e-Äriregister](#)
- 1.4. Majandusaasta aruande õigeaegselt või üldse esitamata jätnud juriidiliste isikute arv on kättesaadav: [Aruannete esitamise seis 2024 | e-Äriregister](#) ning [Aruannete esitamise seis 2025 | e-Äriregister](#). Meie hinnangul on järelevalve juriidiliste isikute üle ebapiisav: võlausaldajad, eriti tarbijad on jätkuvalt kaitseta.
- 1.5. Eesti juriidiliste isikute pankrotistatistika on kättesaadav: [Pankrotid | e-Äriregister](#). 2025. aastal **kuulutas kohus välja 154 juriidilise isiku pankroti. Välja kuulutatud pankrottide arv ei näita meie arvates Eestis tegelikku maksejõuetuse mahtu ja varimajanduse ulatust**. Siinsast tegevusaruandest leiata muu hulgas, et raugevate pankrotimenetluste osakaal ületab meie andmetel nn klassikaliste varaga pankrotimenetluste osakaalu, töötajate esitatud tööandja maksejõuetuse tuvastamise avaldused ei jõua kunagi pankroti väljakuulutamiseni (*seega ka ametlikku pankrotistatistikasse*) ning varjatud püsiva maksejõuetusega (*näiteks likvideerimismenetluste sisulise kontrollimise kaudu*) Eestis seni süsteemselt ei tegeleta.
- 1.6. Eesti kohtute menetlusstatistika, sh saneerimis-, maksejõuetus- ja pankrotiasjades on avalikult kättesaadav: [Microsoft Power BI](#).

2. Maksejõuetuse teenistus

- 2.1. Maksejõuetuse teenistuses töötas seisuga 31.12.2025 neli ametnikku: juhataja ja kolm järelevalve eksperti. Viimane neist asus tööle 6. jaanuaril 2025. Üks ametikoht oli ja jäi täitmata.
- 2.2. Maksejõuetuse teenistus töötas 2025. aastal kokku 6947 töötundi. Meie töötund maksis maksimaalselt 49 eurot koos kõigi maksudega. Maksejõuetuse teenistuse eelarve reaalne kasutus aastal 2025 oli maksimaalselt 75% justitiis- ja digiministri kinnitatud eelarvest.
- 2.3. Maksejõuetuse teenistuses koostati, saadeti ja võeti aastal 2025 vastu dokumendihaldussüsteemis Delta üle 1500 dokumendi, sh olid 1302 dokumenti seotud riikliku järelevalvega ja 112 dokumenti olid seotud pankrotihaldurite haldusjärelevalvega. Maksejõuetuse teenistus ei kasuta ega oma ülesannete täitmiseks ametiautot.
- 2.4. Meie tegevuste ja tulemuste ülevaated, arvamused ja soovitused on kättesaadavad meie kodulehel.

3. Riiklik järelevalve

- 3.1. Teeme riiklikku järelevalvet ja uurime juriidilisest isikust (pankroti)võlgniku ja selle lähikondsete võimalikku seadusvastast käitumist maksejõuetuse tekitamisel või makseraskuste suurendamisel.
- 3.2. Vaatasime 2025. aastal läbi maakohtutest laekunud ettepanekutena **kokku 192** varatu maksejõuetu juriidilise isiku pankrotimenetlust.
- 3.3. ***Nimekiri kõikidest varatutest maksejõuetutest juriidilistest isikutest, mis meile on maakohtutest 2025. aastal analüüsimiseks saadetud, on toodud tegevusaruande lisas nr 1. Nende juhtide käitumine on toodud tegevusaruande lisas nr 2.***
- 3.4. Konkreetselt need 192 varatut maksejõuetut juriidilist isikut tekitasid oma lähikondsete¹ käitumisega meile teadaolevalt **võlausaldajatele** ja Eesti ühiskonnale **kahju** kokku **73,9 miljoni euro** ulatuses.² **Võrreldes aastaga 2024 on maha jäetud võlg kasvanud 52%.**
- 3.5. Eesti Maksu- ja Tolliametile jätsid need 192 varatut maksejõuetut juriidilist isikut meile teadaolevalt maksmata **9,1 miljonit** eurot.
- 3.6. Lisaks tuli Eesti Töötukassal (riigil) hüvitada varatute maksejõuetute juriidiliste isikute töötajatele saamata jäänud töötasusid **ligi 1 miljoni euro ulatuses, millele lisandus sotsiaalmaks**. Eesti Töötukassa ei saa kehtiva õiguse kohaselt astuda pärast töötajatele hüvitise väljamaksmist juriidilise isiku pankrotimenetluses võlausaldaja rolli, et regressi korras nõuda raha tagasi nendelt juhtidelt, kes raskeid juhtimisvigu ühingu juhtimisel tegid. **Seega maksavad Eesti maksumaksjad läbi töötuskindlustusmaksete raskeid juhtimisvigu teinud juhtide vead ise kinni.**
- 3.7. **Kui ühe varatu maksejõuetu juriidilise isiku lähikondsed jätsid oma käitumisega aastal 2024 keskmiselt maha ligi 255 tuhat eurot võlgu võlausaldajatele, siis aastal 2025 on vastav keskmiselt maha jäetud võlasumma juba 385 tuhat eurot.** Aastal 2023 oli meile teadaolevalt keskmine võlasumma veel alla 100 tuhande euro.
- 3.8. Nendes 192 pankrotimenetluses, mida me kontrollisime, oli maakohtute määratud 39 eri pankrotihaldurit ning enim jõudis meile läbivaatamiseks Oliver Ennoki, Indrek Lepsoo, Andres Hermeti, Andrias Palmitsa ja Andrus Önniku koostatud ajutise halduri kui sõltumatu eksperdi kohtutele esitatud aruandeid.
- 3.9. Võlausaldaja esitas pankrotiavalduse 39 juhul, st 20% analüüsitavate võlgnike puhul. Nendest 19 juhul oli pankrot juba varem kohtus välja kuulutatud. Ülejäänud, st 80% juhtudel esitas pankrotiavalduse võlgniku juhtorgani liige, st võlgnik ise.
- 3.10. Analüüsitavatest 41 juhul, st 21% oli pankrotivõlgnikele juba varem pankrot välja kuulutatud – koguvõlg oli neil kokku ligi 18 miljonit eurot, sh maksuvõlg 2,2 miljonit.
- 3.11. Osakapital oli jäänud kas sisse maksmata või oli see alla 100 euro 53 juhul varatutest võlgnikest.
- 3.12. 7% juhtudel varatutest maksejõuetutest juriidilistest isikutest võlgnikest on endine või praegune juhatuse liige ise füüsilise isikuna juba pankrotimenetluses. Juhatuse liikmed ise olid füüsiliste isikutena vastutavad solidaarselt varatute maksejõuetute juriidiliste isikute võlgade eest summas 3,1 miljonit eurot.
- 3.13. Analüüsitavatest 30 juhul oli kasutatud nn tuntud „likvideerimisteenust“.
- 3.14. Sularaha kasutust tuvastati menetlustes summas 3,1 miljonit eurot.
- 3.15. Need 192 varatut maksejõuetut juriidilist isikut olid asutatud järgmistel aastatel:
 - 5% – aastatel 1993–1999
 - 10% – aastatel 2000–2005
 - 9% – aastatel 2006–2010
 - 17% – aastatel 2011–2015
 - 31% – aastatel 2016–2020
 - 28% – aastatel 2021–2025

¹ Pankrotiseaduse § 117 määratleb võlgniku lähikondsete mõiste. Kohus võib lugeda võlgniku lähikondseks ka PankrS § 117 lõigetes 1 ja 2 nimetatava võlgnikule lähedase isiku.

² Lisaks tuli kaasata kõikidesse pankrotimenetlustesse (ajutised) haldurid, kohtud ja Maksejõuetuse teenistus, mis on riigieelarvele täiendav kulu.

Kõige enam (st 113) varatuid maksejõuetuid ühinguid oli asutatud aastatel 2016–2025, tegevusalade osas võib välja tuua hulgi- ja jaekaubanduse ning tootlustuse, nende kohustuste maht oli 35 miljonit eurot.

Aastatel 1993–1999 asutatud ühingutel, kes esitasid pankrotiavalduse õigel ajal, oli maksejõuetuse põhjuseks omaniku surm, sõltuvus ühest kliendist ning ostjate ostujõu langus.

3.16. Enim levinud rasked juhtimisvead ja muud õigusrikkumised aastal 2025

- 3.16.1. 155 juhul, st ligi 81% juhtudest ei ole võlgniku juhtorgani liikmed õigel ajal kohtule pankrotiavaldust esitanud. See protsent on viimased aastad 80 lähedal püsinud. 37 pankrotiavaldust oli esitatud õigel ajal. 42 oli esitatud kuni kuuekuulise hilinemisega, 35 kuni aastase hilinemisega ja 31 ka rohkem kui aastase hilinemisega, 13 rohkem kui 2-aastase hilinemisega jne.
- 3.16.2. Võrreldes eelmise, st 2024. aastaga on taas suurenenud äriühingute arv, kus raamatupidamine puudub või on see puudulikult peetud. 2025. aastal oli raamatupidamisega probleeme 47% juhul, 2024. aastal oli see protsent 37 ja aasta varem, st 2023. aastal, ligi 47% juhtudest.
- 3.16.3. **Majandusaasta aruannete esitamine on taas halvenenud.** 2023. aastal olid varatutel äriühingutel majandusaasta aruanded esitamata 70 juhul (53%), 2024. aastal oli vastav protsent 35 ja 2025. aastal 45. Viimast majandusaasta aruannet pole esitatud 40 juhul, kahe viimase majandusaasta aruannet pole esitatud 24 juhul, kolme viimase aasta aruannet 9 juhul, nelja kuni mitte ühtegi aruannet 15 juhul.
- 3.16.4. Varatu võlgniku juhatuse liikmed on teinud lisaks pankrotiavalduse õigeaegsele esitamata jätmisele **muid raskeid juhtimisvigu**, näiteks raamatupidamise korraldamata jätmise 47% juhtudest, maksude väärarvestus (sh tasumata jätmise eesmärgiga) 15% juhtudest, **ühingu raha kasutamine ettevõtlusega mitteseotult ja vara ühingust väljaviimine** 45% juhtudest ja ettevõtte üleminek (uue äriühingu asutamisega) 10% juhtudest.
- 3.16.5. **Nõrk äriplaan (inimese oskamatus äri teha ja äriühingut nõuetekohaselt juhtida) on tulnud ilmsiks rohkem kui pooltel juhtudel, st 54% juhul.**
- 3.17. Meile teadaolevalt jäi 37% neist varatutest võlgnikest võlausaldajatele võlgu summas kuni 51 000 eurot, 14% summas 51 000 kuni 100 000 eurot. Seega 51% (kokku 98) varatu maksejõuetu juriidilise isiku vastu oli/on nõudeid summas kuni 100 000 eurot; kokku summas 3,6 miljonit eurot.

Samas jäid 26% võlgnikest võlausaldajatele võlgu 100 000 eurot kuni 300 000 eurot. 12 varatut juriidilisest isikust võlgnikku suutsid tekitada üle poole kogu võlast (so ca 62 %) ehk 45,6 miljonit eurot, sh olid ühe võlgniku kohustused üle 14 miljoni euro.

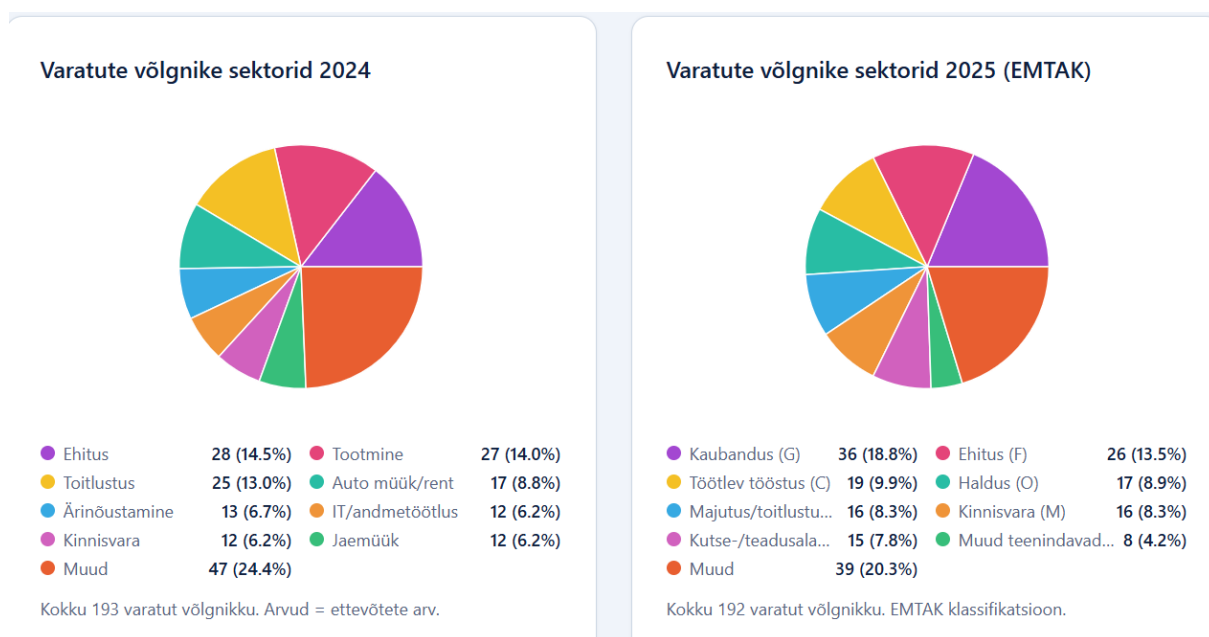
Võrreldes eelmiste aastatega on suurenenud nende varatute võlgnike arv, kes tekitavad võlausaldajatele kahju üle 100 000 euro, ehk siis suureneb suuremate nõuete summa, mitte ei teki väiksemate nõuetega varatuid võlgnikke juurde.

Võrdlev kokkuvõte on toodud alljärgnevas tabelis.

	2023	%	2024	%	kogusumma	2025	%	kogusumma
võlad kuni 51 000 eurot	57	43	75	39	1 862 739	71	37	1 553 570
võlad 51 001–100 000 eurot	27	20	37	19	2 669 559	27	14	2 019 085
võlad 100 001–300 000 eurot	27	20	44	23	7 387 852	49	26	8 296 837
võlad 300 001–1 000 000 eurot	17	13	27	14	14 551 978	33	17	16 458 055

võlad üle 1 miljoni	5	4	9	5	22 069 629	12	6	45 609 233
----------------------------	---	---	----------	---	------------	----	---	------------

3.18. Kõige populaarsemad tegevusvaldkonnad aastal 2025 varatute maksejõuetute juriidiliste isikute puhul olid **jae- ja hulgikaubandus – 19%** (nõuete summa 5,9 miljonit eurot), **ehitus – 14%** (nõuete summa 11,4 miljonit eurot), **töötlev tööstus 10%** (nõuete summa 4,6 miljonit eurot), toitlustus 8% (nõuete summa 1,5 miljonit eurot). **Võrreldes 2024. aastaga on esile tõusnud jae- ja hulgikaubandus ning ehituse valdkonnas on võlausaldajate nõuete summa tõusnud 4,5 miljonilt 11,4 miljoni euroni.** Kõige suuremad nõuded on võlausaldajatel finants- ja kindlustustegevuses tegutsejate vastu – 17,7 miljonit eurot –, kuigi võlgnike arv oli seal ainult 5. Kinnisvarasektori võlgnikud on 2025. aastal võlgu suurendanud 2,7 miljonilt 10,9 miljonini.

3.19. Nimekiri varatutest maksejõuetutest juriidilistest isikutest, kelle vastu on Maksejõuetuse teenistuse taotlusel kohus pankroti välja kuulutanud **avaliku uurimisena aastal 2025**, on kättesaadav meie kodulehel: [2025 | Maksejõuetuse teenistus](#)

3.20. Aastal 2023 algatasime 14 avalikku uurimist, 2024. aastal 10 avalikku uurimist ja aastal 2025 algatasime 9 avalikku uurimist, seega **kokku 33 avalikku uurimist**. 2025. aastal algatasime 9 ja lõpetasime 4 varem algatatud avalikku uurimist, lisaks **seisuga 31.12.2025 oli 6 avalikku uurimist kohtutes pankrotimenetluse lõpparuande kinnitamise ootel**.

3.21. Seisuga 31.12.2025 on avalike uurimiste tagajärjel **võlausaldajatele hüvitatud kahju kokku summas 230 477 eurot**. Siin ei ole arvestusse võetud pooleliolevates menetlustes seni maksegraafikute alusel laekunud summasid. Seega on tegelik laekumine suurem, samas tehakse koguarvestus alati menetluste lõppemisel. Pankrotihaldurite töötasu on avaliku uurimisena läbiviidavates pankrotimenetlustes kokku 111 931 eurot, millest 17 883 eurot on tasutud Maksejõuetuse teenistuse kaudu riigieelarvest pankrotihalduritele ning lisaks hüvitati (hüvitatakse) Maksejõuetuse teenistusele omakorda riigieelarvesse tagasi menetluskulusid summas 9 147 eurot.

3.22. Juhul kui ilmneb, et juriidilisest isikust võlgnik või võlgniku lähikondne on seoses maksejõuetuse tekkimisega pannud toime kuriteo tunnustega teo, teatab Maksejõuetuse teenistus sellest prokuröriile või politseile kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks. Maksejõuetuse teenistuse kaasabil esitati 2025. aastal **avalike uurimistega seoses 6 kuriteoteadet**.

3.23. Eraldi tähelepanu väärib **võlgnike lähikondsetele reaalselt vastutuse kohaldamine eespool nimetatud raskete juhtimisvigade ja õigusrikkumiste korral ning nende inimeste käitumise mõjutamine**. Millised on kehtiva õiguse alusel mõjutusvõimalused? **Maksejõuetuse teenistusel kui korrakaitseorganil puudub kehtiva õiguse kohaselt esialgse õiguskaitsevahendi (tõkendi) ehk ärikeelu (menetlusaegse ajutise juhtimiskeelu) kohaldamise õigus võlgnike lähikondsete suhtes**. Meie hinnangul olid/on ärikeelu väärilised aastal 2025 kokku 48 inimest. 22% juhtumitest oli tegemist kuriteo tunnustega teoga, kus oleks olnud vajadus kriminaaluurimise järele või oli see juba ka algatatud või lõpetatud. **Võrdluseks, et 2023. aastal oli meie hinnangul vastav ärikeelu vääriliste inimeste arv 59 ja 2024. aastal 41.**

3.24. Meie arusaam ja tõlgendus aastast 2021 kehtima hakanud ärikeelu kohta on toodud meie kodulehel: [Ärikeeld ehk juhtimiskeeld pankrotimenetluses | Maksejõuetuse teenistus](#). **Maksejõuetuse teenistus kui avalikku huvi kaitsma õigustatud asutus võib taotleda kohtult menetlusaegse ajutise juhtimiskeelu kohaldamist võlgniku teatud lähikondsetele – tõkend kehtib pankrotimenetluse lõpuni.**

Märkimisväärseks probleemiks on viimase 3 aasta jooksul osutunud maa- ja ringkonnakohtute töökoormus, mistõttu võtab esialgsete tõkendite kui kiirete mõjutusvahendite kohaldamine raskeid juhtimisvigu teinud juhtidele meie hinnangul lubamatult palju aega.

Samuti ei avalikusta kohtud iga kord enda tehtud ja jõustunud ärikeelu kohaldamise lahendeid Riigiteataja www.riigiteataja.ee kohtulahendite otsingus.

Võrdlev kokkuvõte on toodud alljärgnevas tabelis.

	2023	2024	2025	Kokku
Maksejõuetuse teenistuse esitatud ärikeelu kohaldamise avaldused	3	7	5	15
<i>Inimeste arv, kelle kohta on ärikeelu avaldus esitatud</i>	3	13	7	23
Maakohtu otsus on seisuga 31.12.2025 tehtud	3	6	2	11
<i>Maakohtu otsus: jah, kohaldada ärikeeldu</i>	2	4	1	7
<i>Maakohtu otsus: ei, jätta ärikeeld kohaldamata</i>	1	2	1	4
Ärikeelu avalduste arv, kus lõplik lahend on saabunud seisuga 31.12.2025	3	5	0	7
Ärikeelu lahendamise keskmine kestvus kokku kalendripäevades seisuga 31.12.2025 (<i>alus: need 15 avaldust, sh menetlused, kus lõplik lahend ei ole saabunud</i>)				302
Rahuldamise % avalduste koguarvust, mille osas on lahend saabunud, st maakohus on kohaldanud ärikeeldu	66%	67%		

3.25. Avalike uurimiste ja eriauditite otstarbekusest kehtiva õiguse alusel

a) 2025. aastal ei rakendanud teenistus talle antud õigust osta sisse eriauditeid või viia pankrotimenetlusi läbi eriaudititena. Maksejõuetuse teenistuse ametnikud (või pankrotihaldurid) koostasid pankrotimenetlustes vajalikud (eel)analüüsid, eriauditid ja muud menetlustoimingud ise, kuivõrd see oli kokkuvõttes riigile kiirem ja otstarbekam (odavam).³

³ Maksejõuetuse teenistusele pakutud tunnihinne eriauditite tegemise eest oli alates 75 eurost tunnis, millele lisandub käibemaks. Meie enda töötund koos kõigi maksudega oli 44–49 eurot.

b) Maksejõuetuse teenistus tuvastas, et 2025. aastal analüüsitud varatute maksejõuetute võlgnike pankrotimenetlustes soovisid **ajutised haldurid** kohtute kaudu menetluskuludena võlausaldajatelt kohtute deposiiti **ette saada keskmiselt 4630 eurot ühe pankrotimenetluse kohta**⁴ ning **juhul, kui kõik raugenud pankrotimenetlused oleks algatatud avalike uurimistena, siis esialgne orienteeruv ajutiste haldurite (töö)tasu soov oleks kokku olnud ligi 890 000 eurot.**

c) Mistahes avaliku uurimisena läbiviidav pankrotimenetlus ehk riiklik järelevalve ei ole Eestis kiire, efektiivne ja majanduslikult otstarbekas, kuivõrd **riikliku järelevalvena läbiviidavat varatu ühingu pankrotimenetlust viivad seadusandja volitusel hetkel üheaegselt läbi kolm (haldus)organit:** kohus/kohtujuristid, ajutine haldur/pankrotihaldur ja Maksejõuetuse teenistuse ametnikud. Loogiline, mõistlik, menetlusosalistele arusaadav ja riigile majanduslikult otstarbekas oleks varatu maksejõuetu juriidilise isiku ja tema lähikondsete **riiklik järelevalvemenetlus** ehk avalik uurimine ning ettekirjutuste tegemine tuvastatud tekitatud kahju tagastamiseks võlausaldajatele **ühe haldusorgani (ühe menetleja) kaudu.**

4. Haldusjärelevalve

4.1. Mistahes maksejõuetusmenetluse liik Eestis ehk riigi loodud maksejõuetusega võitlev avalik teenus (*st pankrotimenetlus, saneerimismenetlus, võlgade ümberkujundamise menetlus, kohustustest vabastamise menetlus*) on avaliku huviga menetlus.⁵ Me käsitleme võlanõustajaid, pankrotihaldureid, saneerimisnõustajaid ja usaldusisikuid kui ainuisikulisi seaduses sätestatud ülesandeid täitvaid haldusorganeid HMS-i § 8 lg 1 tähenduses, sest avalik-õiguslikke ülesandeid võib lisaks asutustele ja avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele seaduse, selle alusel antud määruse või sõlmitud halduslepingu alusel täita ka eraõiguslik juriidiline isik, üksikisik või isikute kogu. Ka Õiguskantsler on oma 03.07.2024 seisukohas nr 6-1/240842/2403937 leidnud, et: „*kuna haldur on avalik-õiguslikku ametit pidav isik, kohaldatakse tema tekitatud kahju hüvitamisele riigivastutuse seaduses sätestatud*“. Lisaks maksab riik ajutiste haldurite töötasud pankrotimenetluste raugemiste korral riigieelarvest.⁶

4.2. Hoolimata sellest, et pankrotimenetlus on avaliku huviga menetlus, **ei täida mitte ükski Eestis tegutsemisõigust omav pankrotihaldur jätkuvalt pankrotiseaduse § 59 lg 2 punkti 7** ehk mitte ükski pankrotihaldur ei ole siiani avaldanud ega avalda avalikkusele, võlausaldajatele, võlgnikele, järelevalveorganitele, sh kohtutele andmeid pankrotimenetluste kohta, milles avalik-õiguslikku ülesannet täitev isik on kinnitatud pankrotihalduriks. Pankrotiseadusega sätestatud avalikustamise koht on Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja kui avalik-õigusliku juriidilise isiku peetav pankrotihaldurite ehk maksejõuetusvaldkonnas avalik-õiguslike ülesannete täitjate register. **Pankrotiseaduse § 59 lg 2 punktis 7 sätestatud nõude mittetäitmine omakorda raskendab (välismaistel) võlausaldajatel, võlgnikel ja järelevalveorganitel, sh kohtutel ennetada ja kontrollida ajutiste haldurite ja pankrotihaldurite võimalikke huvide konflikte, erapooletust, sõltumatust, vajalikku eelnevat kogemust teatud majandussektoris pankrotimenetluse läbiviimisel ning pankrotiseaduse §-s 125 nimetatud keelatud tehinguid. Vastavuskontrolli teostamine on oluliselt raskendatud.**

4.3. Järelevalve pankrotihalduri üle on olemuselt **halduse sisene järelevalve**, kus kohaldub **uurimispõhimõtte** kogu funktsiooni olemuse ja avalik-õigusliku ülesande (**st PankrS §-s 54 toodu**) täitmise üle. Eestis kehtib jätkuvalt pankrotihalduri kutse kandjate (*PankrS §-s 54 nimetatud avalik-õiguslike ülesannete täitja ehk pankrotihalduri, saneerimisnõustaja, likvideerija ülesannetes ajutise*

⁴ Seega maksis 2025. aastal Eestis pankrotimenetluse **algatamine võlausaldajale** 420 eurot riigilõivu + keskmiselt 4630 eurot ajutise halduri tasu + õigusnõustaja kulud (kui kasutati esindaja abi) = **üle 5000 euro minimaalselt**. Selline avaliku teenuse algatamise hind ei ole Maksejõuetuse teenistuse hinnangul mõistlik. Selles kontekstis tuleb võlausaldajana käsitleda näiteks ka avalik-õiguslike nõuete omajaid nagu näiteks Eesti Maksu- ja Tolliamet, PRIA, MES, EIS, Eesti Töötukassa, kellel ei ole eelisõigust vms privileege oma nõuete rahuldamiseks.

⁵ Seda on näiteks kinnitanud Tallinna Ringkonnakohus juba 25 aastat tagasi lahendis nr II-2/578/00.

⁶ Kõigi eelduste kohaselt said 39 ajutist haldurit 2025. aastal riigieelarvest kokku *ca* 192 000 eurot.

halduri/pankrotihalduri, usaldusisiku) tegevuse või tegevusetuse suhtes **pädevate järelevalveorganite ja järelevalve liikide paljusus**. Meie leiame, et selline järelevalvesüsteem maksejõuetusvaldkonnas ei ole olnud, ei ole hetkel ega ei saa ka tulevikus olla mõistlik, kiire ja efektiivne, tagamaks maksejõuetusega võitleva avaliku teenuse peamist eesmärki, milleks on võlgniku vara kiire realiseerimine võlausaldajate nõuete rahuldamiseks, ja õigusrahu taastamine. **Kui riik pakub maksejõuetusega võitlevat avalikku teenust, siis sellel avaliku teenusel peaks olema üks teenuseomanik, üks kontrollija ning tegemist peaks olema ühe järelevalve liigiga ühe järelevalvesubjekti jaoks. Killustatud järelevalvesüsteem (liikmete endi eneseregulatsioonina) ei ole kunagi läbipaistev, odav ega kiire.**

4.4. Maksejõuetuse teenistus esitas 31. augustil 2023 Eesti Advokatuuri aukohtule taotluse aukohtumenetluse algatamiseks vandeadvokaadi kvalifikatsiooniga saneerimisnõustaja ja pankrotihalduri suhtes, kuna Stemwood OÜ avalikus uurimises ilmnis teave saneerimisseadusest, pankrotiseadusest, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja heast kutsetavast ning advokatuuri eetikakoodeksist tulenevate kohustuste rikkumiste kohta. **Advokatuuri aukohus lõpetas 20.12.2023 otsusega vandeadvokaadi aukohtumenetluse, leides, et distsiplinaarsüüteo tunnused puuduvad.**

4.5. Kokkuvõte Eesti Advokatuuri aukohtu lahendist on toodud tegevusaruande lisa nr 3.

4.6. **Maksejõuetuse teenistus kaebas Eesti Advokatuuri aukohtu otsuse edasi, sest leidis, et advokatuur, sh aukohus rikkus distsiplinaarasja menetlemisel materiaali- ja protsessiõigust ning tehtud haldusakt ei olnud seetõttu õiguspärane ja kehtiv.** Meie arvamuse lühikokkuvõte on toodud allpool.

4.6.1. Vandeadvokaadi kvalifikatsiooniga pankrotihaldurite üle järelevalve tegemise kohustus on Eesti Advokatuuril. Advokatuur ei ole asja menetlenud ja kaebajale teadaolevalt ei ole advokatuuril pädevat haldusorganit ega kehtivat korda, et teha maksejõuetusvaldkonnas haldusjärelevalvet. Advokatuur on rikkunud menetlusreegleid. Advokatuuri aukohus ei olnud pädev otsust tegema. Puuduv menetluskord või olemasoleva menetluskorra rikkumine tõi kaasa väära lõpplahendi. AdvS § 19 lg 2 p 5 tuleb mõista koosmõjus PankrS §-ga 54 ja pankrotihaldurina tegutsemine hõlmab ka tegutsemist saneerimisnõustajana.

4.6.2. PankrS § 58 lg 5 ei ole Eesti Vabariigi Põhiseadusega kooskõlas. Maksejõuetusvaldkonnas haldusülesannete täitjate tegutsemiseks vajaliku õiguse (pädevuse) andmise alused, tegutsemisõiguse (pädevuse) peatamise alused ja tegutsemisõiguse (pädevuse) äravõtmise alused ning protseduur peavad olema kehtestatud seadusega.

4.6.3. Igal huvitatud isikul, sh teenistusel kui võlausaldajate huvide esindajal on õigus esitada advokatuuri organi õigusakti või toimingu peale kaebus halduskohtule (AdvS § 4 lg 5). Kaebajal on olemas ka oluline huvi, mis baseerub HKMS § 2 lõikel 1. Võlausaldajatel ja võlgnikel puudub (seni, st alates 2009. aastast) Eestis võimalus maksejõuetusvaldkonnas vandeadvokaadist avaliku ülesande täitja tegevuse või tegevusetuse peale kaevata.

Üks peamisi haldusjärelevalveorganeid maksejõuetusvaldkonnas ehk Eesti Advokatuur pööras vaidluse keskme kaebeõiguse puudumisele, millega halduskohtud kahes astmes kaasa läksid. Maksejõuetuse teenistus pöördus Riigikohtu poole. **6. veebruaril 2025 tegi Riigikohtu halduskolleegium asjas nr 3-24-146 lahendi, kus täpsustas Maksejõuetuse teenistuse pädevust haldusjärelevalves.** Riigikohtu halduskolleegium selgitas, et Maksejõuetuse teenistusel puudub kaebeõigus Eesti Advokatuuri aukohtu otsuste vaidlustamiseks ning teenistuse järelevalvepädevus ei laiene saneerimisnõustajatele. Pankrotihaldurile tegutsemiskeelu ja trahvi määramiseks pädevad organid on selgelt piiritletud: konkreetsetes menetluses maakohus, väljaspool menetlust Eesti Advokatuuri aukohus või Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja aukohus. Halduskohus ei ole PankrS § 70 lg 5 p 9 alusel pädev kohus.

4.7. Eeltoodust tulenevalt ei ole meie tööplaanis keskmes alates 2025. aasta II kvartalist olnud varasemas mahus pankrotihalduri (§ 59 mõistes) haldusjärelevalvet. Kui meie halduskontroll takerdus 2023. ja 2024. aastal peamiselt järelevalvesubjektide endi käitumise taha (nt ei antud digitoimikule ligipääsu või ei antud nõutud teavet) ning järelevalveorganite arusaamatuste tõttu pädevuses ja menetlemisel,

siis meie 2025. aasta töö haldusjärelvalves kujundas ümber Riigikohtu halduskolleegiumi otsus. Kui me 2024. aastal otsustasime olla **proaktiivne halduskontrolli teostaja** ning uurida avalik-õiguslike ülesannete täitjate halduspraktikat (eelkõige pankrotimenetluste kulude otstarbekuse küsimuses), eri mittevastavusi ja õigusrikkumisi maksejõuetusvaldkonnas **vastavalt riskivalimile**, siis 2025. aastal piirdus meie proaktiivsus kitsama valimiga, s.o 192 varatu maksejõuetu juriidilise isiku pankrotimenetlusega, milles maakohtud tegid meile raugemise vältimiseks ettepanekuid. Maksejõuetuse teenistus tegi kõigis neis 192 menetluses seaduspärasuse ja kulude otstarbekuse kontrolli, tuvastamaks **võimalikke süsteemseid mittevastavusi**.

4.8. Vaatasime läbi 192 maakohtutest meile suunatud pankrotimenetlust ning tuvastasime pankrotihaldurite eksimusi ja/või õigusrikkumisi meile laekunud vihjete, kaebuste ja märgukirjade abil. Ligi 9% (st 16 juhul 192-st) edastasime maakohtule (kui järelvalvekohtule) koostatud vastuses infot kohtu määratud ajutise halduri või pankrotihalduri õigusrikkumis(t)est ja/või eksimus(t)est.

4.8.1. Üheksal juhul teavitasime järelvalvekohtuid pankrotihaldurite võimalikest eksimustest seoses töötasuarvestusega. Viiel juhul esines kahtlus, et halduri taotletud tasu ei olnud proportsionaalne halduri töömahuga. Kahel juhul oli pankrotimenetlus võetud menetlusse enne 1. veebruari 2021, kuid haldur ei arvestanud tasu taotlemisel PankrS § 193 lõikega 5, mille kohaselt tuleb pankrotimenetlustes, mis võetud menetlusse enne 1. veebruari 2021, kohaldada halduri tasu arvestamisel redaktsiooni, mis kehtis kuni 31. jaanuarini 2021. Kahel juhul kerkis pankrotimenetluse kulude (tasu) seaduslikkuse ja otstarbekuse küsimus esile seoses asjaoluga, et pankrotihaldur delegeeris oma ametiülesanded kolmandatele isikutele. **Kolmel juhul (st tsiviilasjades nr 2-20-3088, 2-24-19227 ning 2-21-7371) nõustus kohus meie seisukohaga ning otsustas, et pankrotihaldurile ei ole võimalik määrata tasu pankrotihalduri taotletud summas. Ülejäänud juhtudel leidis kohus, et halduri taotletud töötasu on mõistlik, põhjendatud ning kooskõlas halduri tehtud töö mahuga ja halduri kutseoskustega.**

4.8.2. Kolmes pankrotimenetluses tuvastasime eksimusi/rikkumisi pankrotihaldurite asjaajamises (sh pankrotihaldurite peetavas pankrotitoimikus). PankrS § 60 lg 1 sätestab, et ajutine haldur ja haldur peavad pankrotimenetluse kohta toimiku koostama. Halduri toimikule ning pankrotimenetluses koostatavate dokumentide sisule ja vormile esitavad nõuded kehtestab minister määrusega. Nõudeid kohaldatakse ka ajutise halduri toimikule ja dokumentidele. Pankrotihalduri (sh ajutise halduri) toimik peab olema kooskõlas ministri määruses toodud nõuetega ehk pankrotihalduri toimik peab muu hulgas olema süsteemne kronoloogiline terviklik kogum dokumentidest, millega on võimalik menetlusosalistel ja järelvalveorganil õigusaktides toodud alustel tutvuda. Tuvastasime enim eksimusi seoses toimiku sisu vastavusega kehtestatud nõuetele (st millised dokumendid peavad toimikus olema vs tegelikkus). Pankrotihaldurite peetavad toimikud ei sisaldanud tihti kõiki nõutud dokumente, toimikud sisaldasid valikuliselt halduri saadetud päringuid ja saabunud vastuseid.

4.8.3. Kahes pankrotimenetluses teavitasime järelvalvekohtuid olukorrast, kus avalik-õigusliku ülesande täitja ehk pankrotihaldur delegeeris oma seaduses sätestatud ametitoiminguid (ühel juhul pankrotihalduri enda büroo vandeadvokaadile ning teisel juhul büroo töötajale). Reeglina peab pankrotihaldur vastavalt kehtivale pankrotiseadusele talle pandud ülesandeid täitma isiklikult. Pankrotihaldur ei või üle anda kogu oma ametitegevust.⁷ Juhul kui haldur delegeerib valdava osa talle seadusega pandud avalik-õiguslikke ülesandeid, siis sellise teguviisiga suurendab pankrotihaldur teadlikult ja tahtlikult selle pankrotimenetluse kulusid ja vähendab võlausaldajatele mõeldud väljamakseid. Kahtlus, mille kohaselt pankrotihaldur (sh ajutine haldur) ei täida talle seadusega pandud ametiülesandeid isiklikult, tõstatatakse ka küsimuse pankrotimenetluse kulude (tasu) seaduslikkuse ja otstarbekuse kohta. Harju Maakohus nõustus 02.07.2025 lahendis nr 2-21-7371 meie seisukohaga, et pankrotihaldur oli delegeerinud ametiülesandeid, mille täitmisega oleks saanud hakkama ka pankrotihaldur ise.

⁷ Riigikohtu 29.01.2020. a määrus tsiviilasjas nr 2-17-18069, p 24.7.

Pankrotihalduril olid olemas vastavad teadmised ja oskused (sh vandeadvokaadi kvalifikatsioon). Kohus leidis, et eeltoodust tulenevalt ei ole pankrotihaldurile võimalik määrata tasu pankrotihalduri taotletud summas, kuna see ei vasta halduri tehtud töö mahule ja vastutusele.

- 4.8.4. Neljal juhul teavitasime järelevalvekohtuid olukordadest, kus pankrotihaldur oli venitanud pankrotimenetluses eri toimingute tegemisega ja seda ilma mõjuva põhjusega,** st tagatud ei olnud kiire ja otstarbekas pankrotimenetlus vastavalt PankrS § 55 lg-le 1. Tuvastasime mitmetes pankrotimenetlustes menetluste läbiviimisel põhjendamatuid pause. Maksejõuetuse teenistus pidas vajalikuks kohtuid teavitada neljal juhul ehk nendest pankrotimenetlustest, kus puudus igasugune info või selgitus menetlustes tekkinud seisakute kohta. 07.11.2025 lahendis nr 2-20-3088 nõustus Pärnu Maakohus meie seisukohaga, et pankrotihaldur venitas tsiviilasjas nr 2-20-3088 pankrotimenetluse läbiviimisel põhjendamatult ning on seetõttu oma ametiülesandeid rikkunud. Kohus leidis lahendis muuhulgas ka seda, et 5 (viis) aastat on pankrotimenetluse läbiviimiseks liiga pikk aeg.
- 4.8.5. Neljal juhul pidasime vajalikuks kohut teavitada olukordadest, kus pankrotihaldur ei asunud võlgniku vara valitsema.** Vastavalt PankrS § 124 lg-le 1 on haldur kohustatud pärast pankrotimääruse tegemist viivitamata võlgniku vara valduse üle võtma ja asuma pankrotivara valitsema. Haldur on kohustatud nõudma pankrotivara tagasi võlgniku vara, mis on kolmanda isiku valduses, kui seadusest ei tulene teisiti.
- 4.9.** Lisaks eeltoodule tuvastasime 2025. aastal pankrotihaldurite töös mitmeid eksimusi ja/või rikkumisi muudes ametitoimingutes, näiteks alljärgnevad.
- 4.9.1.** Pankrotihaldur ei teavita kohut viivitamatult olukorrast, kus pankrotivõlgniku pankrotivara ei jätkunud massikohustuste ja pankrotimenetluse kulude katteks vajalike väljamaksete tegemiseks (PankrS § 158 lg 1).
- 4.9.2.** Pankrotihaldur ei tegutse halduskontrolli tegemise hetkel pankrotihaldurite registris märgitud aadressil.
- 4.9.3.** Pankrotihaldur ei täida tähtaegselt oma (aruandlus)kohustusi pankrotitoimkonnale, sh teenistusele ja kohtule.
- 4.9.4.** Pankrotihaldur annab kohtule eksitavat infot või teadlikku valeinfot, sh vahearuannetes ja lõpparuannetes.
- 4.9.5.** Pankrotihaldur ei likvideeri võlgnikku kahe kuu jooksul alates juriidilise isiku lõpetamise kohtumääruse jõustumisest.
- 4.9.6.** Pankrotihaldur ei järgi andmekaitsevenõudeid.
- 4.9.7.** Pankrotihaldur ei kasuta pankrotihalduri ülesannete täitmisel menetlusosalistega ja järelevalveorganitega suheldes pankrotihalduri kirjalanki ja ametinimetust „pankrotihaldur“.
- 4.9.8.** Pankrotihaldur ei kasuta pankrotihalduri ülesannete täitmisel pankrotihaldurite registris märgitud e-posti aadressi suheldes menetlusosalistega ja järelevalveorganitega.
- 4.9.9.** Pankrotihaldur ei anna pankrotihalduri toimiku(te)le ligipääsu (juurdepääsu) järelevalveorganitele.
- 4.9.10.** Pankrotihaldur ei teavita kohut ja võlausaldajate üldkoosolekut, sh teenistust menetluskulude kalkulatsiooni ületamise vajadusest.
- 4.9.11.** Ajutine pankrotihaldur ei selgita välja võlgniku vara ning kohustusi ning ei anna sõltumatut erapooletut hinnangut maksejõuetuse põhjuste ja tekkeaja kohta.

5. Ühtse maksejõuetuse praktika kujundamisele kaasa aitamine

- 5.1. Meie märgukirjad, arvamused, soovitusel ja ettepanekud on reeglina kättesaadavad kodulehel: [Praktika ja soovitusel | Maksejõuetuse teenistus](#)
- 5.2. 2025. aasta teises ja kolmandas kvartalis kulus märkimisväärne osa meie tavapärasest tööajast justiits- ja digiministriumile maksejõuetusvaldkonnas rahvusvaheliselt tunnustatud hea haldustava, teistest riikidest parimate näidete, levinud mõistliku menetluspraktika, eri

õigusküsimuste, pankrotihaldurite tasustamise süsteemi, sh esialgse tasu, riigieelarveliste ressursside otstarbeka kasutamise jm teemade selgitamisele.

- 5.3. Lisaks sellele oleme pidanud vastavate õigusnormide puudumise tõttu jätkuvalt vaidlustama mitu maakohutute lahendit, mis puudutavad pankrotihalduritele esialgse tasu maksmist Maksejõuetuse teenistuse eelarvest.
- 5.4. Teises kvartalis osalesime muu hulgas ministeeriumi tiimis Riigikantsleil korraldatud avaliku sektori asutuste häkatonis Innosprint ning kaardistasime valdkonnas avalike teenuste paremaks juhtimiseks persoonasid, töövoogusid, näitasime teenuse ümberdisainimise kaudu optimeerimiskohti ja suunasime mõtteid ökosüsteemis menetlejate ühte asutusse konsolideerimisele.
- 5.5. Korraldasime eri teemadel infotunde ja seminare, võtsime osa pankrotihaldurite poolt korraldatud menelustoimingutest (nt võlausaldajate esimesed üldkoosolekud), vastasime meediaväljaannete päringutele, kohtusime kodanikega (võlgnike ja võlausaldajatega), vastasime erinevatele küsimustele, selgitustaotlustele ja teabenõuetele ning korraldasime praktika ühtse mõistmise ja ühtlustamise eesmärgil eraldi praktikume avalike uurimiste pankrotihalduritele ja tegime koostöökohtumisi teiste riigiasutustega.
- 5.6. Oktoobri lõpus tegime koostööpartneritega talgupäeva.
- 5.7. Maksejõuetuse teenistus teeb alates 2024. aastast regulaarselt koostööd teiste riikide (näiteks Soome, Läti, Leedu, Rootsi, Serbia, Iirimaa, Poola, Saksamaa jne) riiklike järelevalveasutustega, et arutada piiriüleseid probleemkohti ning tuua Eestisse parimaid praktikaid ja kogemusi. Oleme muu hulgas teada saanud, et teised riigid kaaluvad tsentraliseerimist ja liiguvad jõudsalt menetlejate arvu konsolideerimise suunas, et riik saaks ühiskonnas maksejõuetusega seotud avalikke teenuseid mõistliku hinnaga edasi pakkuda. Mõned riigid liiguvad kiiremini kui teised.
- 5.8. Näiteks **Rootsis jõustuvad 1. juulil 2026 ulatuslikud muudatused. Tegemist on suurima reformiga Rootsis alates kehtiva pankrotiseaduse (*konkurslagen*) jõustumisest 1987. aastal.** Reformi eesmärk on kohtute rolli vähendamine ning mitme kohtu ülesande üleandmine kas riiklikule täite- ja järelevalveorganile (*Kronofogden*) või pankrotihalduritele. Kohus jätkab pankrotiavalduste lahendamist eelmenetluses ja pankrotihalduri kandidaadi määramist Kronofogdeni ettepanekul, kuid pankroti väljakuulutamist alates on kohtu osalus minimaalne. **Pankrotiasju hakkavad Rootsis menetlema ainult 12 konkreetset maakohut, st tehakse veelgi tugevam kohtunike spetsialiseerumine. Menetlemiseks vajaliku keskse IT-süsteemi ja (piiriüleste) maksejõuetusregistrite omanik on riik (Kronofogden).** Kronofogden on isikuandmete töötlemise eest vastutav asutus. Rootsi järelevalveorgani, st Kronofogdeni roll on järgmine.

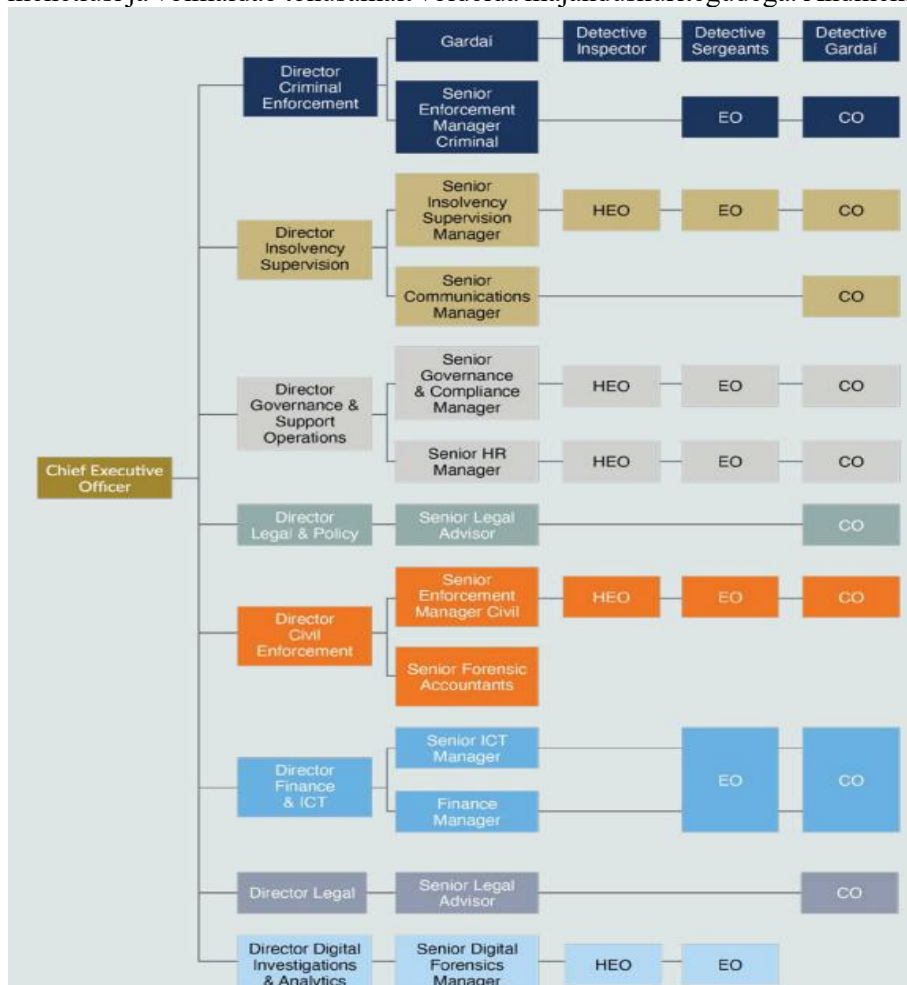
Küsimus/valdkond	Enne 01.07.2026	Alates 01.07.2026
Võlausaldajate jaotusettepaneku kinnitamine	Kohus	Kronofogden
Halduri tasu määramine ja kinnitamine	Kohus	Kronofogden
Nõuete tõendamise menetlus	Kohus	Pankrotihaldur
Halduri sobivus, vastavuskontroll kohtunikule	Kronofogden – nõustav	Kronofogden – nõustav (jätkub)
Pantitud vara müük ilma nõusolekuta	Kronofogden annab loa	Kronofogden annab loa (jätkub, tulevad selgemad reeglid)
Revisjoni/eriauditi määramine	Kronofogden saab määrata	Kronofogden saab määrata (jätkub)
Võlgniku passi hoiule võtmine (elukohast lahkumise keeld)	Kohtu kaudu	Antakse otse Kronofogdenile hoiule

IT- valdkonnas tehakse Rootsis reformi tõttu järgmised muudatused.

Süsteem/register	Omanik/vastutaja	Haldaja	Muutus alates 01.07.2026
Kronofogdeni maksejõuetusandmebaas (töövahend, menetluskeskkond)	Riik/Kronofogden	Skatteverket	Laiendatakse – lisatakse kõik maksejõuetusasad, mitte ainult järelevalvemenetlused
"Nytt konkursförfarande" mooduli IT-süsteem	Kronofogden	Skatteverket	Uus – arendus 2025, käivitub 1.07.2026
Exekutiv försäljning (müügi, st enampakkumiste süsteem)	Kronofogden	Skatteverket	Uus – käivitati 2025, uus kaasaegne platvorm
Insolventsregister (pankrotid, saneerimised)	Riik/Bolagsverket	Bolagsverket	Jätkub, ühendatud EL e-portaaliga
Insolventsregister (füüs isikute võlgade ümberkujundamine)	Riik/Kronofogden	Skatteverket	Jätkub, ühendatud EL e-portaaliga
Domstolsverket / kohtute süsteemid	Riik/ Domstolsverket	Domstolsverket	Kohandatakse 12 maakohutule, st spetsialiseerunud kohtutele

5.9. Näiteks **Irimaal on juriidiliste isikute, sh likvideerijate järelevalve, maksejõuetusega võitluse ja järelevalve ning „valgekraede“ juhtimisvigade menetlemine kokku koondatud ühte riigiasutusse CEA: [Corporate Enforcement Authority](#)**

5.10. **CEA peamine eelis on ühes kohas toimiv nn "ühe akna" põhimõte** – järelevalve, eeluurimine ja maksejõuetuse menetlemine on integreeritud, mis vähendab bürokraatiat, kiirendab menetlusi ja võimaldab tõhusamalt võidelda majanduskuritegudega. Andmekaitse on samuti CEA's.

5.11. Iiri ja Eesti süsteemide lühivõrdlus on toodud alljärgnevas tabelis.

KRITEERIUM	Iirimaa (CEA)	Eesti (hajutatud süsteem)
Institutsionaalne struktuur	Üks sõltumatu asutus katab järelevalve, maksejõuetuse ja eeluurimise	Funktsioonid jaotunud mitme asutuse vahel (äriregister, kohus, MJT, PPA/prokuratuur, RAB)
Teabevahetus	Sisene – kõik andmed ja uurimistulemused on kohe sama asutuse käes	Eraldi asutused peavad jagama teavet formaalsete kanalite kaudu, mis tekitab viivitusi
Spetsialiseeritud personal	CEA saab ise värvata spetsialiste – juristid, kohtuekspertiisi eksperdid, politseipersonal + digitööriistad	Ekspertideadmised, kogemus, funktsioonide jätkusuutlikkus on hajutatud eri asutuste vahel, koostöö keerulisem, personalivoolavus + digitööriistad erinevad
Likvideerijate järelevalve	CEA teeb otsest järelevalvet likvideerijate ja pankrotihaldurite üle	Järelevalve Eestis likvideerijate üle puudub. Pankrotihaldurite järelevalve on killustunud kohtute ja eri asutuste vahel
Uurimisõigused	Volitused hõlmavad jälgimist, läbiotsimist, elektrooniliste seadmete paroolide nõudmist ja osalemist kahtlustatavate ülekuulamistel	Maksejõuetus- ja majanduskuritegude eeluurimine kuulub eraldi asutusele (PPA/prokuratuur)
Reaktsioonikiirus	Ühtne asutus tuvastab kahtlased tehingud ja algatab uurimise viivitusega	Asutuste vaheline koordineerimine pikendab reageerimisega
Juhtide juhtimiskeeld (ärikeeld)	CEA saab ise menetleda ja taotleda direktorite tegutsemisõiguse piiramist ja diskvalifitseerimist (<i>directors' disqualification</i>).	Sarnane mehhanism on hajutatud eri menetluste vahel eri asutustes. Kohus on üle koormatud.
Sõltumatus	Seaduslikult sõltumatu amet, mitte ministeeriumi allüksus – suurem autonoomia	Teatud funktsioonid on osaliselt täidesaatva võimu alluvuses.

5.12. Näiteks **Läti Maksejõuetuse Kontrolli Teenistus** (*Insolvency Control Service, lühidalt ICS*), mis haldas üle 2100 aktiivse maksejõuetusmenetluse 2025. aastal, **on juurutanud struktureeritud riskipõhise haldusjärelevalvemudeli**, mille tugevus seisneb selles, et iga järelevalveotsus —

kellele, millal ja kui põhjalik kontroll teha — tuleneb objektiivsetest riskikriteeriumidest, mitte subjektiivsest hinnangust. Lätis on 131 pankrotihaldurit, neist 122 aktiivselt tegutsevat.

5.13. Läti järelevalvemudel toimib viiel tasandil:

- kaheaastane haldusjärelevalvestrateegia eesmärkide ja prioriteetidega;
- kaheaastane haldusjärelevalvete plaan (põhjalikud vs temaatilised kontrollid);
- iga-aastane kontrolliplaan — millised pankrotihaldurid kuuluvad kohapealsesse kontrolli ja kaugkontrolli;
- kvartaalne kontrolliplaan — konkreetsete menetluste täpsustus;
- halduri riskihindamine (kord aastas) ja menetluse riskihindamine (kord kvartalis).

Põhimõte on lihtne: mida madalam risk, seda vähem ressursse järelevalvele kulutatakse. Kõrge riskiga pankrotihalduri ja kõrge riskiga menetluse kombinatsioon toob kaasa kohapealse põhjaliku kontrolli. Madala riskiga menetlused läbivad ainult temaatilise kontrollimenetluse.

5.14. Haldusjärelevalve lõpetamise viisid olid 2025. aastal Lätis järgmised: rikkumised puudusid – 37%, ebaõige käitumise selgitused haldurile – 42%, haldurite õigusrikkumise tuvastamised – 15%, taotlused kohtule pankrotihalduri eemaldamiseks – 4%, edastused õiguskaitseorganitele – 1%.

5.15. Näiteks **Leedu on loonud maksejõuetuse järelevalveks selgelt koordineeritud mitmeastmelise mudeli. Rahandusministeerium tegeleb poliitika kujundamise ja õigusloomega, Majandus- ja Innovatsiooniministeerium tegeleb äri(ettevõtlus)järelevalvepoliitikaga ning Audiiteerimise, Raamatupidamise, Kinnisvarahindamise ja Maksejõuetuse Haldamise Amet (lühend: AVNT) teeb kontrollid.** Pankrotihaldurite Koda vastutab eetikakoodeksi järgimise eest, kriminaalasjad on Eriuurimisteenistuse ja Finantskuritegevuse Uurimise Teenistuse pädevuses. Kõigi asutuste ülesanded on selgelt jaotatud, dubleerimist ei esine.

5.16. AVNT viib läbi plaanipäraseid ja plaaniväliseid kontrollid. Kaebuste kasv pankrotihaldurite (kokku on Leedus 613 haldurit) tegevuse üle on olnud märkimisväärne: 2024. aastal oli 131 kaebust, 2025. aastal 241 kaebust (kasv +60%). Leedus on pankrotihalduritele ette nähtud järgmised karistused: hoiatus (noomitus), menetlemise (tegutsemise) piirang, menetlemise (tegutsemise) piirang koos täiendõppekohustusega, tegutsemisõiguse äravõtmine konkreetsetes menetlustes ning haldurina tegutsemise õiguse täielik äravõtmine. Eelnõu on koostatud rahatrahvi lisamiseks. Haldussund on sätestatud tegutsemises puuduste kõrvaldamiseks või täiendõppe läbimiseks.

5.17. **Kokkuvõtlik tabel Eesti, Läti ja Leedu riiklike järelevalveasutuste kohta**

Kriteerium	Läti (ICS)	Leedu (AVNT)	Eesti (MJT)
Tegutsemisaeg	Üle 10 aasta	Üle 10 aasta	Alates 2023
Riskipõhine järelevalve	Jah — 5 tasandit	Jah — riskiskoor	Osaliselt
IT-tugi, st IT süsteem menetlustele	Jah (EIAS)	Jah (AVNIS)	Puudub
Haldusjärelevalve liigid	3 liiki + temaatilised	Planeeritud + plaanivälised	Piiratud pädevus (st eelmenetleja)
Karistused pankrotihalduritele	5 liiki + taotlus kohtule	5 liiki + rahatrahv (eelnõus)	Pädevus puudub MJT-l
Ärikeelu kohaldamine raskeid juhtimisvigu teinud juhtidele	ICS pädevuses	AVNT pädevuses	Pädevus puudub MJT-l

Kriteerium	Läti (ICS)	Leedu (AVNT)	Eesti (MJT)
Kaebuste riskipõhine sorteerimine	Jah	Jah	Ei, sest piirangud seaduses
Riigiasutuste vaheline koostöö	Reguleeritud seaduses	Reguleeritud seaduses + politsei	Piirangud seaduses
Tulemuste avalikustamine	Iga-aastane aruanne	Iga-aastane aruanne	Iga-aastane aruanne

6. Lõppsõna

6.1. Hea lugeja! Enne kaugeleulatuvate lõplike järelduste tegemist palume Teil muu hulgas tutvuda **30 näitega** (juhuvalim) varatute maksejõuetute ettevõtete elukaartest, mis on toodud **tegevusaruande lisa 4**.

6.2. Meil Maksejõuetuse teenistuses on endiselt järgmised seisukohad.

6.2.1. **Eestis on võlgnikukeskne maksejõuetusõiguse (toime) mudel ja seda mudelit tuleb seadusandjal kiiresti muuta.** Maksejõuetusmenetlused on ülimalt võlgnikusõbralikud, reeglina kirjalikud menetlused. Kehtiv regulatsioon on võlgnike ja lähikondsete suhtes äärmiselt leebe juriidilise isiku ja füüsilise isiku kogu elutsükli jooksul hoolimata tuvastatud rasketest juhtimisvigadest ja korduvatest õigusrikkumistest Eesti majanduskeskkonnas.

6.2.2. **Võlausaldajad jäävad maksejõuetusmenetlustes kaitseta, st ei saa oma nõuetele rahuldust, sest usk 34 aastat vanasse killustunud maksejõuetusökosüsteemi on ammu kadunud.** Osaliselt on võlausaldajad kaitseta seetõttu, et pankotihaldurid peavad regulatsioonist tulenevalt võitlema oma tasu kättesaamise eest, mistõttu puudub neil motivatsioon kõigi võlausaldajate huvides erapooletult, sõltumatult ja kõiki võrdselt koheldes maksejõuetusmenetlusi läbi viia. Võlausaldajad on kaotanud usu maksejõuetusmenetluste kui avalike teenuste kaudu saada abi Eesti ärikeskkonnas ebaausalt käituvate juhtide vastu.

6.2.3. **Mis tahes maksejõuetusmenetlus on avaliku huviga menetlus. Poliitikakujundaja peab nii õigusloomes kui ka IT-süsteeme luues tugevalt keskenduma andmekaitseliste küsimuste lahendamisele, arvestades maksejõuetusmenetluste, sh avaliku uurimise eripärasid.** Maksejõuetuse kui nähtusega võitlevad kõik riigid. Maksejõuetusest kui nähtusest, mis on tekkinud Eesti ühiskonda väga laiaulatuslikult kättesaadava krediidi võimaldamisega, tuleb avalikult tabudeta rääkida. Varatul maksejõuetul äriühingul, mille lähikondsed tegid raskeid juhtimisvigu, ei saa olla äri-, maksu- või pangasaladusi maksejõuetusmenetluste läbiviimisel, kui uuritakse maksejõuetuse põhjuseid ning soovitakse võlausaldajatele tekitatud kahju kiiresti hüvitada.

6.2.4. **Poliitikakujundaja peab tegema laiapõhjalise turu-uuringu mõistmaks, millist käitumist võlgnikelt (varaga ja varatu) üldse oodata saab ning kuidas võlgnike käitumist Eestis paremuse suunas mõjutada.** Tuleb aru saada, millised meetmed inimestele mõjuvad ja millised mitte – näiteks kas valgekraeliste raskeid juhtimisvigu teinud juhtide passid tuleks elukohast lahkumise keelu ajaks kohtu juurde hoiule võtta. Kui juht on varatult lõpetanud 7 ettevõtet, peaks see juht äkki 5 aastat „rahunemispingil“ istuma ja mitte ühtegi ettevõtet juhtima. Kõigile inimestele tuleb finantstarkust õpetada põhikoolis, sh kindlasti enne, kui Eestis äri tegema hakata soovitakse. Iga inimene ei pea olema äriühingu omanik või juht. Lepingute mittetäitmine ja õigusvastane käitumine võlgade massilise mahajätmisega rikub kogu Eesti mainet. Keegi ei soovi Eesti ettevõtete või inimestega (äri)asju ajada, kui Eesti ettevõtluskeskkonnas toimuvat usaldada ei saa.

6.2.5. **„Raha ja ärid ei tunne riigipiire, aga maksejõuetus-, maksukorraldus-, haldus- ja kriminaalõigus küll!“** Varatutest ettevõtetest välja viidud varade tagaajamiseks ja

tagasitoomiseks (nõudmiseks) on Eestil vajalik EL-i maksejõuetusvaldkonna direktiivide ülevõtmisel muu hulgas **sõlmida vastavad õigusabilepingud kolmandate riikidega ning tunnustada teiste riikide tõkendeid, nagu näiteks ajutised juhtimis- ja asutamiskeelud (ärikeelud).**

Koostööaltilt ja lugupidamisega

Maksejõuetuse teenistus

21. aprillil 2026

Tegevusaruande lisad

Lisa 1: Varatud maksejõuetud juriidilisest isikust võlgnikud

Lisa 2: Varatute maksejõuetute juriidiliste isikute juhtide käitumine

Lisa 3: Eesti Advokatuuri aukohtu lahendi ülevaade

Lisa 4: 30 näidet varatute maksejõuetute juriidiliste isikute elukaartest